

i HRABĚNČINA CESTA

Existuje domněnka, že na místě, na kterém právě stojíte, vedla před tisíci lety stará kupecká cesta propojující území Přemyslovic na jedné straně Labe s územím Pšovanů na straně druhé. O cestě nemluví záznamy z knih, ale mnoho lze vycítit ze samotných názvů osad, dříve nutně strážních bodů, přes které mohla cesta vést (Prosek - průsek, Stržkov - od slova střežit, Čakovice - kde se čakal nepřítel, Měšice - či městště - místo celního odbavení, Neratovice - staroslovanské ratovať znamenalo ochraňovat či bojovat, že by tedy neutrální pásma?). Na druhém břehu Labe už bylo území Pšovanů.

Stromová alej směřující do Měšic, část této domnělé staré kupecké cesty, byla pro některé pamětníky známa o tisíc let později jako Hraběnčina či Hraběcí cesta. Vede přímo k místu, kde kdysi stávala měšická tvrz, ze které zbyla jen studna uprostřed polí. Měšický zámek (některými označovaný jako české Versailles), byl totiž vystavěn mnohem později (v 18. století) a o několik set metrů dále. Až do zavedení vodovodu však studna zůstala hlavním zdrojem vody pro celý zámek. Tuto historickou studnu, tzv. "Hraběnčinu studnu", byste našli v poli před dřázním domkem. Dnes je zarostlá a nepoužívaná, ale pojí se k ní zajímavá pověst.

Vypráví o hraběnce, která se zamílovala do mladého sloužícího. Na vše se ale příšlo a hraběnce nutili obstarožní šlechtice. Ona ho však nechtěla, tak se tuto bezvýhodnou situaci rozhodla řešit skokem do zmíněné studny. Podle některých pramenů i s koněm...

Cesta je už i na mapě nostického panství z roku 1856 lemována stromy. Co pamět místních obyvatel sahá, šlo o stromy ovocné, prý třesné. Avšak vzpomínka pamětnice z let první světové války vypráví něco jiného: "...ukázal nám, jak jsou ty velké stromy, že přijdem na cestu, která vede do Hovorčovic od zámku, hraběcí cestu. Přijdem na krásnou alej urostlých velkých stromů, některé byly kmeny, že nevím, jestli by nám stačily, kdybychom se chytly za ruce, na objem stromu, byly to lípy, javory, další si nepamatuj. Jak krásně se šlo po té aleji, já ještě po takové aleji nešla, to jsme šly bosy, boty jsme šetřily na zimu, ono se to paké šlo po trávě, žádný kamínek..."

Tak vzpomíná paní Zdeňka Dobiašová (roz. Charouzová, původně ze Sluh), mladší sestra pana Josefa Charouze (*1887), který bojoval v 1. světové válce, a ona nosila pěšky jeho dívce Aničce Kostkové do Hovorčovic fotografie. Po válce se do Hovorčovic za Aničkou přišenil a ve 30. letech se stal Hovorčovickým starostou. Jeho dcera Růžena Vyhánková (roz. Charouzová) (*1928) vzpomíná ještě dnes, jak s jeho velkým přispěním byl do Hovorčovic zaveden elektrický proud a jak to velmi prožíval a přemluoval místní o jeho užitku. Tato pamětnice je zřejmě poslední žijící osobou, která jela historicky prvním vlakem z Hovorčovic tehdyn prý až do Chuchle jako roční holčička v náruči paní starostové. Pokud se vám zdá být příjmení Charouz povědomé z automobilového průmyslu, není to náhoda. A pokud znáte hudební nástroj cembalo, tak vám může být povědomé i příjmení Vyháněk, jehož rodina dodnes tyto historické nástroje v Hovorčovicích restauruje a vyrábí.

Pozůstatky staré studny v zarostlém remízku

i STROMOVÉ ALEJE

Renesanční život šlechty, která přesídla z hradů do pohodlnějších zámků, vedl ke zkrášlování krajiny. Spolu se zakládáním letohrádků vznikají první aleje. Příjezdové cesty s alejemi dodávaly zámkům a panským sídlům na velkoleposti. Také "církevní krajinářství" utvářelo krajinu množstvím kaplí a křížových cest zvýrazněných liniami alejí. Na "panskou" krajinnou architekturu navázalo "lidové krajinářství" s kapličkami, křížky a božími muky doprovázenými stromy. Cesty s alejemi propojily vesnice a stavění s krajinou v jeden celek.

V přípisu z roku 1752 je uložena povinnost sázet stromy u nových císařských silnic z důvodu hospodářských, estetických, orientačních a bezpečnostních. Nejvíce alejí vzniklo za vlády Marie Terezie a Josefa II., kdy se vysazovaly ovocné aleje. Cestující měly chránit před sluncem, pochodující vojska před spatřením a zásobovat je ovocem.

Pochodující vojsko si pravděpodobně nekladlo otázku, komu, kromě Marie Terezie, vděčí za tyto plody. Jsou to včely, které na tom mají nemalou zásluhu. Pojdme si povědět něco o významu včel v přírodě. Toto téma nevolime náhodně. V blízkosti této tabule můžete vidět několik včelích úlů.

i VÝZNAM VČEL V PŘÍRODĚ

Včely žijí na naší planetě mnohem dříve než lidé. Obývaly a dodnes obývají duté kmeny a trhliny ve skalách a zdech. Lidé si velmi brzy oblíbili sladký med a začali si tyto kmeny odnášet domů – těmto lidem se říkalo Brtníci. Později se včely chovaly také v košnících (slaměné úly podobné vánočnímu cukroví). Dnešní úly jsou dřevěné, zateplené a rozěbiratelné. Společenstvo čítá až 50 tis. včel, přezimuje jich zhruba 20 tis. V každém úlu žije 1 matka, několik desítek tisíc jejich dcer (dělnic) a několik stovek samečků (trubců). Oplozená matka klade do jednotlivých buněk pláštů až 2 tis. oplozených vajíček denně, ze kterých se po 21 dnech líhnou nové včely – dělnice. Matka klade také neoplozená vajíčka, z těch se líhnou samečci

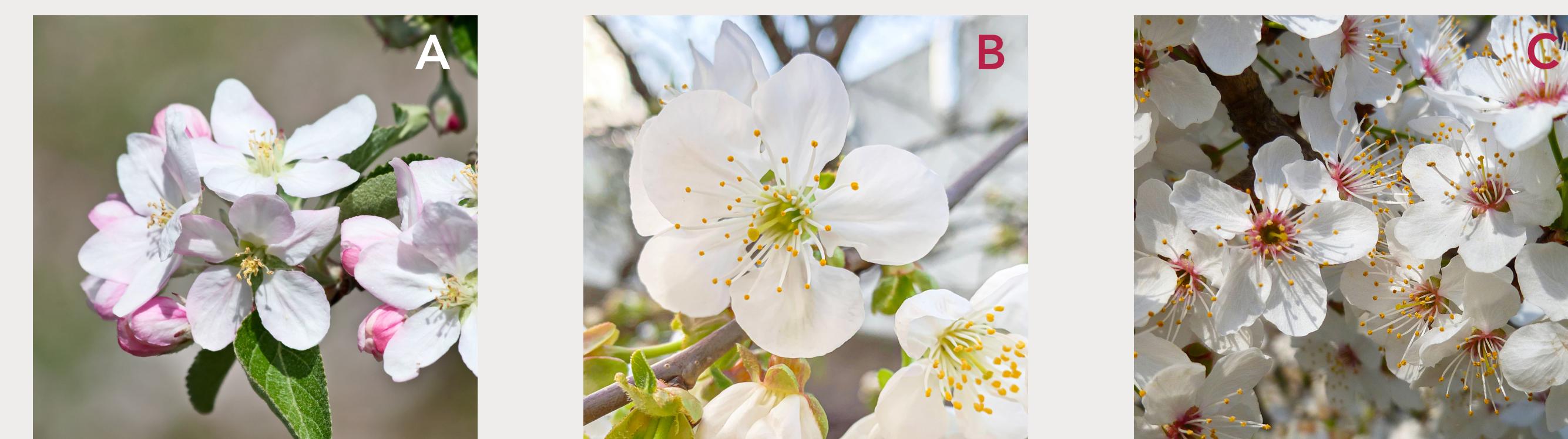

– trubci. Jejich jediným životním úkolem je oplodit matku a zachovat tak původní nebo založit nové včelstvo.

Nezastupitelnou činností, kterou včely při sběru nektaru a pylu z květů vykonávají, je opylování. Nektar ve svém ústrojí po přidání enzymů a zahuštění ukládají do buněk v pláště. Do buněk ukládají také pyl (důležitou bílkovinu). Po smíchání pylu s medem získají potravinu pro krmení larviček. Med ukládají do prázdných buněk a přebytky odeberá včelař jako med. Dalším produktem je vosk, který včely produkuji na stavbu pláště, a neméně důležitý propolis (včelí tmel), který používají k utěsnění. Žihadlo včely obsahuje vcelí jed, který je využíván v lékařství. Trubci žihadlo nemají. Posledním produktem je mateří kašička, kterou vcelí dělnice (krmíčky) krmí matku a částečně i ostatní larvičky. Avšak nejdůležitějším přínosem včel pro naši přírodu i celé lidstvo je opylování. Přenášení pylu může zajistit výtr, voda či hmyz. Na našich podmínkách je asi 20 % rostlinných druhů větrovnuhých, zbývajících 80 % opyluje hmyz, především včely.

Vyhynou-li na světě včely, zbyvá lidstvu jen několik let života.

Albert Einstein

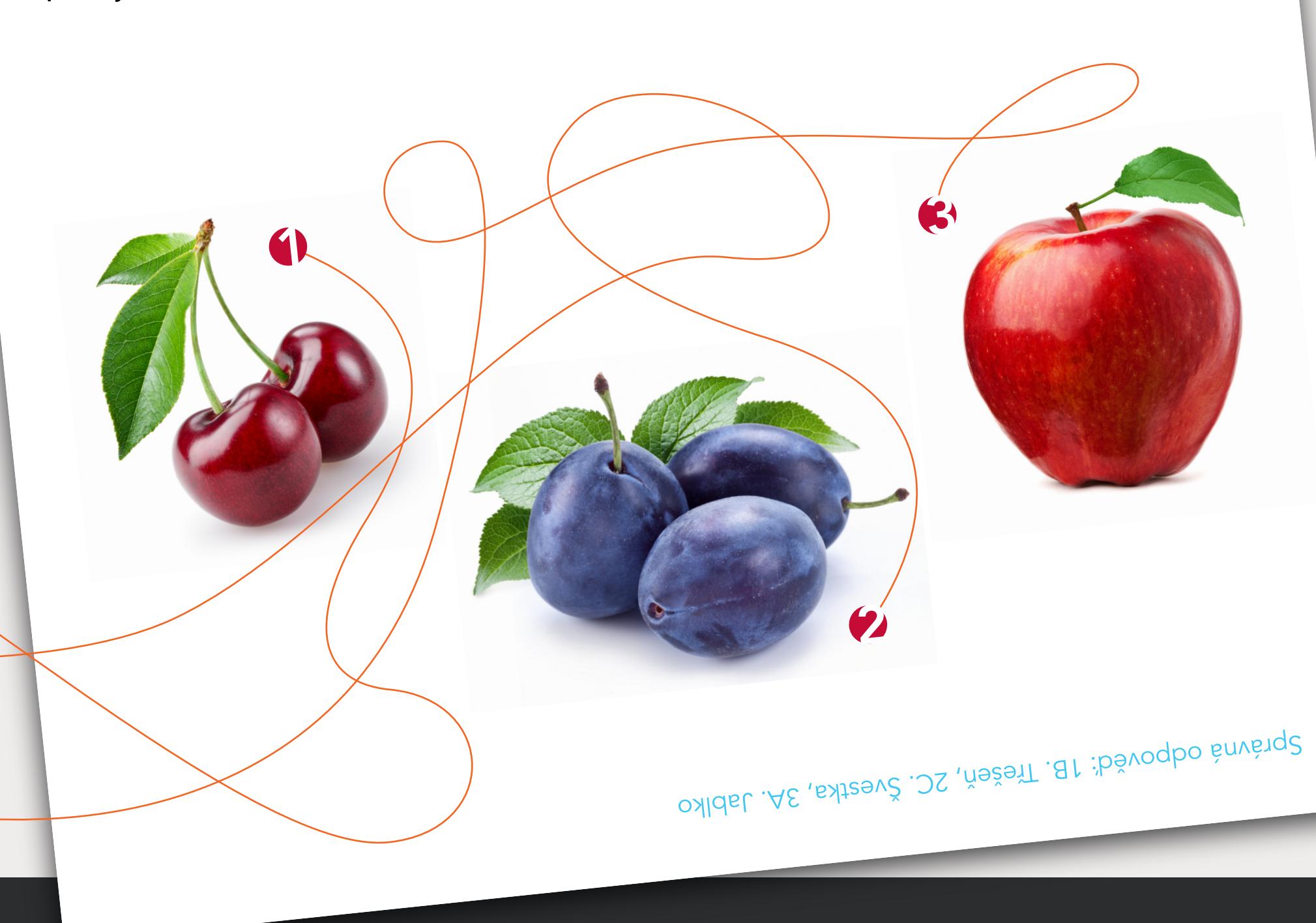
i TIPY NA ZÁVĚR

• Máte možnost vydat se „Hraběnčinou cestou“ nově osázenou třešněmi a navštívit zámecký park v Měšicích, v němž byla vybudována zážitková naučná stezka. Zámek v parku dnes slouží potřebám Centra integrované onkologické péče a není veřejnosti přístupný.

• Při pokračování putování naší naučné stezky nezapomeňte na návštěvu včelaře, prodává nejen med, ale i výbornou medovinu. Je lépe se s ním předem domluvit, telefon najdete na vrátkách. A pozor na žihadla!

i KVÍZ

Včely opylují květy. Poznáš, které ovoce vznikne až svou práci dokončí?

Správná odpověď: 1B, 2C, 3A, 4apple

